

BESLUT

231-3179-98

1999-04-29

60-215

Enligt utsändningslista/
markägareförteckning
samt genom kungörelsedelgivning

Bildande av Haverö strömmar naturreservat, Ljungan, sträckan Haverö strömmar - Ljungans inlopp i Holmsjön, Ånge kommun, Västernorrlands län

Mosillreströmmarna

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets benämning	Haverö strömmar naturreservat
Kommun	Ånge kommun
Fastigheter	Enligt förteckning
Lägesbeskrivning	Ljungan mellan utloppet av Kyrksjön (Haverö strömmar) och inloppet till Holmsjön
Topografisk karta	Ånge 17 F SV
Ekonomisk karta	17 F 2-3 c-d, 17 F 4-5 c-d, 17 F 4-5-e-f
Omfattning	Reservatets gräns är markerad med heldragen linje på karta, bilaga 2 och 3. Naturreservatet innefattar följande: * <i>Ljungans vattenområde inklusive sjön Medingen</i> * <i>Befintliga öar längs älvsträckan mellan Haverö strömmar och älvens inlopp i Holmsjön.</i> * <i>Köljeåns nedersta lopp (övre avgränsning av väg 314.</i> * <i>Haverö strömmar (särskild gränsdragning).</i>
Areal	Totalt: 490 ha Vatten: 435 ha Land: 55 ha

Beskrivning av reservatet

Från sjön Havern-Kyrksjöns utlopp längs en ca 8 km lång sträcka av Ljungan ned till Holmsjön finns ett strömvattenlandskap, som trots viss regleringspåverkan återger mycket av älvens ursprungliga utseende. Fallhöjden längs sträckan uppgår till 15 m.

Vid Kyrksjöns utlopp ligger Haverö strömmar. Där delar sig älven i tre flöden, Kvisselbäcken, Norrströmmen och Sörströmmen. De två öarna, Kvisselön och Haverön, som därvid bildas är via broar och en sentida vägbank förbundna med fastlandet. I de tre flödena ligger det tre regleringsdammar, ursprungligen byggda vid sekelskiftet, som användes under älvens flottningsepok (ca 1860-talet - 1970-talet). Dammarna ingår i Havern-Mellansjöns reglering och har i sen tid restaurerats och förbättrats av säkerhetsskäl.

Dammen över *Kvisselbäcken* är helt moderniserad. Kvisselbäcken är relativt bred, grund och med låg vattenföring. Stränderna är steniga och med tät buskvegetation av främst olika *Salix*-arter, samt med en kraftig högrötsflora (älgört, vänderot, mjölkört, skogsnäva). Längre ned mot sjön Medingen tillkommer olvonbuskar, skogstry, nyponros, tibast samt grupper med fackelblomster.

Kvisselön har en storblockig karaktär med små rännilar som korsar över ön. Mot Kvisselbäcken är vegetationen yppig med bl a storvuxna olvonbuskar och skogstry. Ön mot Norrströmmen domineras av klenvuxen granskog med inslag av grövre björk och en frisk lågrötsflora med ex.vis liljekonvalj, skogsnäva, vitpyrola, bergslok, vitmåra och kråklöver. Den västliga delen av ön domineras av tidigare plockhuggen tallskog med björk. Längst ut på ön finns en timrad stuga.

Norrströmmen är huvudfåran i strömmarna. Dammen här är till största delen moderniserad. Ett par av dammluckorna har dock bibehållits med öppning på gammalt vis med vevar. Vattenflödet är här rikligt. Strömmen är väl frekventerad av fritidsfiskare. Spår efter flottningsepoken finns här längs stränderna, bl a i form av rester av timmerkonstruktioner.

Haverön domineras av högstammig tallskog med underväxt av gran. Skogen är av frisk, småblockig blåbärstyp. Ingen föryngring av tall kan märkas. Mot Norrströmmen domineras granen med en tät lövbård av *Salix* sp närmast stranden. Enstaka lågor ligger på marken. Ullticka finns noterad på de liggande träden. Även här finns spår av flottningstiden i form av gamla bomlänsar m m. Ett flertal fångstgropar på Haverön vittnar om en forntida jägarkultur i området. Groparna användes i första hand för fångst av ren och älg. Detta sätt att fånga storvilt i gropar har en tradition från ca 3 000 f Kr och fram till slutet av 1800-talet. En gammal färdväg återfinns även på ön.

I *Sörströmmen* finns ett restaurerat fiskehus från sekelskiftet. Fiskehuset tillhörde ursprungligen Haverö prästboställe, men fisket drevs senare på arrende fram till mitten av 1940-talet. Intill dammen ligger även en kvarn, Strömnäskvarnen, byggd 1854, som var i drift fram till mitten 1940-talet. Kvarnen är numera restaurerad. Även den gamla mjölnarbostaden finns kvar i restaurerat skick.

Där älvens lopp övergår i sjön Medingen ligger öarna Mångsholmen och Storholmen.

Storholmen är talldominerad med underväxt av gran. Plockhuggning har förekommit. På öns östra del finns en inäga med två lador. Här har fårbete förekommit i sen tid. Stränderna är här lövröjda och åtkomliga för landstigning från båt. På den västra sidan av ön ligger en äldre timrad stuga och ett förråd från flottningstiden.

Strömmarna mynnar efter några hundra meter i *Medingen*, ett lugnvattenparti av sjökaraktär.

Mångsholmen är en låg, skogbevuxen ö med steniga stränder. Strandvegetationen består av sjöfräken och en tät bård av *Salix*-arter, liksom rikligt med olvonbuskar och nyponros. Skogen på ön är lövdominerad med inslag av gran och tall. Plockhuggning har förekommit.

Vid Medingens utlopp börjar *Kölsillreströmmarna*. Även här är älvens vatten uppdelat i flera grenar mellan ett komplex av holmar, där de största är öarna *Killingön*, *Nyhugstret* och *Storön*. Strömlandskapet karaktäriseras av vidsträckta avspolade blockmarker genom vilka älven framrinner. En del av fåroarna är påverkade genom rensning med manuella metoder för flottning. Ett flertal stenkistor minner även om denna tid. Älvens huvudfåra går norr om öarna, där även ett äldre strömkraftverk, *Kölsillre kraftverk*, är beläget. Kraftverket uppfördes 1918 och är dimensionerat för ett vattenintag från älven med 5 m³/s. Det är avställt sedan 1989. Stationen är försedd med särskild intagskanal genom en avledande stenpir i älven och en utloppskanal. Vid *Kölsillreströmmarna* har vattnet även i äldre tid nyttjats, bl a för drivning av en kvarn.

Storön har grov tallskog med högt inslag av löv. Ön har förmodligen tidigare använts som betesmark, som nu är kraftigt igenväxt. Örtvegetationen är frodig med ex.vis vänderot, olvon, nyponros, hallon, humleblomster, kråklöver, älgört, fackelblomster och vit- och ögonpyrola. Gångna tiders högvatten i älven har skapat öppna, vegetationslösa stenfält. Rester av en gammal timrad stuga finns på öns västra sida. Från ön går det att till fots på stenar ta sig till holmen *Nyhugstret*.

Nyhugstret har en liknade vegetation som *Storön*. Även denna ö har varit kraftigt påverkad av högvatten i älven.

Kölsillreströmmarna och älven ned till Holmsjön har ett flackt strömmande lopp med undantag för ett lugnvattenparti benämnt *Mosillret*.

Sträckan mellan Havern och Holmsjön ingår sedan 1976 i Haverö fiskevårdsområdesförening. Fisket upplåts till allmänheten genom kortförsäljning och området är högt frekventerat av fritidsfiskare. Årliga utsättningar av öring och harr sker genom regleringsföretagets försorg i Holmsjön. Älvsträckan uppströms inom reservatet utgör viktiga lek- och uppväxtområden för denna fisk.

Älven hyser ett bestånd av flodkräfta, som får betecknas som unikt efter norrländska förhållanden. Fisket efter kräftor förvaltas av *Kölsillre* och *Haverö-Vikens* skifteslag. Ljungans utseende längs sträckan med omväxlande partier av strömmande vatten och sel skapar gynnsamma förhållanden för kräftorna. I takt med Ljungans utbyggnad av vattenkraften, med förändrade vattenföringar som följd, har kräftbestånden försämrats i stora delar av Ljungan. Kräftbeståndet i särskilt *Kölsillreströmmarna* utgör härvid ett undantag. Avkastningen av beståndet är här hög och på en stabil nivå. Den kan jämföras med de bästa kräftfiskevattnen i landets södra delar. Området fungerar även som en föryngringsplats varifrån bl a migration kan ske till Holmsjön, som saknar egen reproduktion av kräftor. Flodkräftan klassificeras i Sverige som en hänsynskrävande art enligt det svenska systemet för s k rödlistade arter.

Preliminära rapporter om flodpärlmussla förekommer från *Kölsillresträckan* av älven. Eventuell förkomst/artbestämning avses undersökas genom länsstyrelsen.

Utter observeras regelbundet längs sträckan, som utgör ett viktigt födoområde vintertid. Uttern omfattas av Bern-konventionen och EU:s habitatdirektiv till skydd för artens livsmiljö. Förekomsten av utter längs sträckan ingår i ett större genom inventeringar konstaterat ”kärnområde” för utter i västra Medelpad. Uttern är i Artdatabankens hot(röd-)listor klassad som sårbar.

De studier som gjorts i Kölsillre strömmar visar på en relativt god lokal med avseende på mångfald av bottenfauna. Lokalen har beräknats som i stort sett opåverkad när det gäller artantal. Bland arterna kan nämnas den rödlistade nattsländearten *Hydropsyche contubernalis*, samt de relativt ovanliga *Dinocras cephalotes* (Nordens största nattslända) och *Ephemera danica* (stor nattsländeart).

Strömstare häckar och övervintrar i området. Strandbuskagen utgör även lokaler för ett flertal sångarter. Mink finns frekvent längs älvsträckan. Bäver förekommer.

Område av riksintresse enligt miljöbalken (MB)

Bortsett från viss regleringspåverkan genom Havern-Mellansjöns reglering, liksom det nu avställda mindre Kölsillre kraftverk vid Kölsillre strömmar, utgör älvsträckan en av de få återstående outbyggda älvforssträckorna i Ljungan och i länet. Den utgör som sådan även en unik miljö sett till vattenlandskap i Sverige.

Ljungan från Haverö strömmar ned till Holmsjön utgör riksintresseområde enligt 3 kap 6 § MB med hänsyn till naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv. Vad gäller riksintresset kulturmiljövård ingår naturreservatet i ett större område med motiveringen: Fornlämningsmiljö kring sjösystemen Havern, Kyrksjön och Holmsjön, koncentration av boplatser från stenåldern i typiska strandlägen. I området ingår även dammar, kvarn och fiskehus vid Haverö strömmar.

Älvsträckan är enligt 4 kap 1 § MB av riksintresse och skall skyddas mot ingrepp i miljön som påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden.

Älvsträckan omfattas även av skydd enligt 4 kap 6 § MB mot ytterligare vattenkraftsutbyggnad som ej innebär obetydlig miljöpåverkan.

Ärendets beredning

I samband med Ljungans regleringsföretags planer på ombyggnad av dammarna vid Haverö strömmar utfärdade länsstyrelsen den 14 november 1986 ett interimistiskt förordnande enligt naturvårdslagen till skydd för området natur- och kulturmiljö. Förordnandet förlängdes den 15 november 1988 att omfatta tiden till och med den 14 november 1991. Området omfattade Kvisselön, Haverön och ett parti av Strömnäset vid Sörströmmen inklusive intilliggande vattenområde. Dammarna har sedermera ombyggt till förmån för säkerheten och på ett sätt som betecknats som acceptabelt från natur- och kulturmiljösynpunkt. Stora restaureringsåtgärder har vidare vidtagits vad gäller kvarn, fiskehus m m.

Ansökan till vattendomstolen har inlämnats från Ytterhogdals Elektriska AB om utrivning av det gamla kraftverket vid Kölsillre strömmar, samt utförande av en större kraftstation på platsen.

Länsstyrelsen beslutade den 24 oktober 1997 om ett interimistiskt förordnande enligt 11 § naturvårdslagen för älvsträckan.

Länsstyrelsen har den 3 mars 1998 avslagit ansökan från Ytterhogdals Elektriska AB om dispens från det interimistiska naturreservatets bestämmelser om förbud mot utförande av vattenföretag som påverkar vattenförhållandena i älvens lopp längs sträckan.

Regeringen har den 16 april 1998, efter överklagande från KemaNord Kraft AB m fl av länsstyrelsens förordnande om interimistiskt naturreservat, undanröjt länsstyrelsens beslut med hänvisning till att en del av området redan tidigare varit skyddat med stöd av 11 § naturvårdslagen under sammanlagt sex år, varför en ny skyddperiod om tre år inte är tillåten. Länsstyrelsen har den 26 juni 1998 beslutat om ett nytt tidsbegränsat förordnande enligt 11 § naturvårdslagen att gälla längst till och med den 26 juni 2001. Förordnandet innefattar ej det område, Haverö strömmar, som tidigare varit föremål för interimistiskt skydd. Även detta förordnande har överklagats till regeringen dels av Ytterhogdals Elektriska AB, dels i gemensam form av ett antal fastighetsägare m fl.

Områden av riksintresse för naturvården skall på sikt säkerställas genom beslut om skydd. Länsstyrelsen har betecknat reservatsbildningen för permanent skydd av älvsträckan från Haverö strömmar ned till Holmsjön som angelägen. Även Ånge kommun verkar för en permanent reservatsbildning av älvsträckan. Området benämns Haverö strömmar i kommunens översiktsplan antagen den 25 november 1991 och bl a följande anges: "För att områdets värden ur naturskyddssynpunkt ska bibehållas får inte ytterligare reglering eller vattenkraftsutbyggnad ske. Inga vägar eller andra anläggningar får nyanläggas. Området bör avsättas till naturreservat enligt 7 § NVL."

Information om den planerade permanenta reservatsbildningen har hållits vid möte i Kölsillre den 16 juni 1998. Inför mötet bereddes berörda sakägare tillfälle att ta del av då föreliggande beslutsförslag. Med ledning av härefter inkomna synpunkter har reservatets omfattning, bestämmelser etc omarbetats till nuvarande innehåll, som remissbehandlats under november 1998 - januari 1999.

Länsstyrelsen har valt att reservatsbildningen grundas på att ingående mark- och vattenområden står kvar i markägarnas ägo. Föreskrifter med anledning av beslut om naturreservat utformas så att pågående markanvändning inte avsevärt försvåras. Om det vid länsstyrelsens prövning av planerade arbetsföretag inom reservatet konstateras att länsstyrelsens villkor innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras, så sker förhandling om ersättning. Innehav av strömfallsfastighet, som ej kan utnyttjas på grund av reservatsbildningen, berättigar dock inte till intrångsersättning.

Remissutfall:

Med erinran

Vid remissbehandlingen har erinran inkommit från Ytterhogdals Elektriska Kraft AB, grundad i huvudsak på uppfattningarna att reservatsbildningen utgör ett ingrepp i markägarnas äganderätt, att dokumentationen varpå skyddet av området grundas är bristfällig, att utbyggnaden av Kölsillre kraftverk inte utgör något hot mot områdets naturmiljö och att därmed laglig grund saknas för reservatsbildningen, samt att det finns en stor, lokal opinion mot reservatsbildningen.

Erinran mot reservatsbildningen har även inkommit i form av skrivelse från fastighetsägare i byarna Haverövik, Säter och Kölsillre genom Gösta Persson och Hald Persson, Viken. I skrivelsen anför sammanfattningsvis att Kölsillre kraftverk bör få byggas ut och att älvsträckans bevarande sköts bäst genom respektive markägare.

Yttrande har inkommit från Steve och Kristinee Persson, Säffle, som hävdar en ej godtagbar värdeminskning av deras strömfallsfastighet Kölsillre 1:20 genom förhindrad utbyggnad av Kölsillre kraftverk. Vidare förutsätts att reservatsföreskrifterna utformas så att eventuellt nyttjande av reservatet i kommersiellt syfte ej kan ske utan berörd markägares tillstånd. I övrigt förekommer ingen erinran mot reservatsbildningen.

Med tillstyrkan:

Ånge kommun har tillstyrkt reservatsbildning enligt det remitterade förslaget.

Tillstyrkan till reservatsbildningen har inkommit från fastighetsägare i byarna Säter, Haveröallen, Viken, Vassnäs, Kölsillre, i gemensam skrivelse med namnunderskrifter. I skrivelsen önskar man uppmärksamma att det även finns markägare som ej önskar ombyggnad av Kölsillre kraftverk, samt att man önskar bevarande av älvsträckan.

Tillstyrkan till reservatsbildningen har inkommit i skrivelse från Kalevi Orjala, ordförande i Västra Medelpads Miljövårdsgrupp.

Grund för beslut

Ljungan längs sträckan från Haverö strömmar ned till Holmsjön utgör en av de få outbyggda älvforssträckorna i länet. Av den utbyggbara vattenkraften i länet är hela 95% ianspråktagen. Älvsträckan i Ljungan utgör således en restbiotop av en numera mycket sällsynt naturtyp.

Området har även ett nationellt värde genom sin exklusiva miljö och bör skyddas mot ytterligare påverkan.

Områdets rubricering som varande av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv innebär att området har särskild betydelse för det allmännas intresse. Bevarande och skydd av sådana områden skall därmed ges försteg framför andra intressen som inte är av riksintresse. Områdets kvaliteter från natur-, friluftslivs- och turismsynpunkt, bedöms nedsättas utöver gränsen för obetydlig miljöpåverkan vid en eventuell ytterligare exploatering av strömvattenlandskapet. Länsstyrelsen bedömer att skydd av området genom reservatsbildning är lämpligt och innebär en från allmän synpunkt god hushållning med mark och vatten.

I det handlingsprogram med regionala miljömål som ingår i Miljöstrategi för Västernorrlands län, antagen av länsstyrelsens styrelse den 13 december 1996, beslutades om ett resultatmål beträffande nyttjande av mark och vatten att kvarvarande forar och strömsträckor i länets älvar inte exploateras.

Området ses även som en stor tillgång vid främst kommunens turismarbete för en på sikt ökad sysselsättning inom turismsektorn, vilket även har betydelse för länet.

Området skall därför skyddas genom förordnande om permanent skydd enligt naturvårdslagen.

Länsstyrelsen har valt följande inriktning vad gäller gränsdragning och bestämmelser:

Förutom vid Haverö strömmar och öarna i vattenlandskapet, innefattar reservatet ej någon strandzon. Reservatets gräns utgörs härvidlag av den högsta vattennivån vid normal vattenvariation (reglering) i älven.

Inom närzonen till reservatet (strandzonen) i övrigt gäller gängse lagstiftningar, vilket bedöms tillräckligt för att även reservatsområdets värden skall bibehållas; plan- och bygglagen, miljöbalken (inkluderande strandskydd inom 100 m från stranden), terrängkörningslagen, samt skogsvårdslagen m.m. För eventuella åtgärder som berör vattenförhållandena gäller miljöbalkens 11 kapitel samt lag med särskilda bestämmelser om vattenverkamhet, dock undantaget vattenverksamhet som syftar till vattenkraftsutbyggnad, vilket regleras i reservatsföreskrifterna.

I reservatsföreskrifterna i övrigt har länsstyrelsen valt att nedbringa föreskrifterna till ett minimum, samtidigt som reservatets värden bedöms kunna bibehållas. Förutom dessa föreskrifter gäller även allmänna lagstiftningar som nämnts ovan.

Med avvägning mellan berörda allmänna och enskilda intressen anser länsstyrelsen att naturreservatet bör bildas med den avgränsning och de bestämmelser som nedan följer.

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) och 6 § lag (1998:811) om införande av miljöbalken förklarar länsstyrelsen det område som markerats på beslutskartan som naturreservat på grund av dess betydelse för kännedomen om landets natur.

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 och 19 §§ naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande naturreservatet.

Ändamålet med naturreservatet

Ändamålet med naturreservatet skall vara att bevara områdets strömvattenlandskap, dess biologiska och kulturhistoriska värden, samt att i anpassade former göra området tillgängligt för friluftsliv.

Föreskrifter för naturreservatet

- A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om **inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom naturreservatet.**

Ändring
införd:

Regeringen har 2000-05-18 beslutat om ändring i länsstyrelsens beslut på så sätt att föreskriften för naturreservatet under A. får följande lydelse:

Förbud skall gälla att utföra vattenverksamhet enligt miljöbalkens definition (11 kap 2 § miljöbalken) som syftar till utbyggnad för vattenkraftsändamål. Undantag skall göras för vattenverksamheten vid Kölsillre kraftverk som syftar till utbyggnad för vattenkraftsändamål vid Kölsillreströmmarna.

Utöver vad som eljest gäller i annan lagstiftning är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

- 1 företa genomgripande skogsbruksåtgärder på öarna i älven och fastmarksområdet vid Haverö strömmar. Samråd skall ske med skogsvårdsstyrelsen, varefter tillstånd prövas av länsstyrelsen
- 2 plantera in främmande växt- eller djurart inklusive främmande fiskstammar eller fiskarter

Föreskrifter under punkt C nedan gällande allmänheten gäller även för markägare och innehavare av särskild rätt, med undantag för sådana åtgärder som är nödvändiga för att särskild rätt skall kunna utövas.

Väg 315 och bro över Ljungan vid Kölsillre innefattas ej i naturreservatet.

Föreskrifterna gäller ej normalt underhåll av befintliga anordningar inom reservatet.

Att utöva tillsyn, skötsel och normalt underhåll av väg och befintliga anordningar inom dammanläggningen vid Haverö strömmar skall inte erfordra länsstyrelsens tillstånd.

Rättighet till jakt, fiske, samt tidigare tillståndsgivna lagakraftvunna vattenföretag inskränks ej genom reservatsföreskrifterna. Eventuell förändring av jaktens och fiskets inriktning får endast ske i samråd med länsstyrelsen.

Föreskrifterna utgör ej hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet och som närmare anges i den till beslutet bifogade skötselplanen.

B Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om **skyldighet att tåla visst intrång**

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och att åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med naturreservatet.

- 1 Utmärkning av naturreservatet.
- 2 Utplacering av informationstavlor.

C Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad **allmänheten** har att iakttaga inom reservatet

Utöver vad som eljest gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att

- 1 störa djurlivet;
- 2 anbringa tavla, skylt, affisch eller därmed jämförlig anordning;
- 3 samla in ryggradslösa djur;
- 4 anordna friluftsanslag som kan skada växt- och djurliv;

- 5 företa vetenskapliga undersökningar utan länsstyrelsens och berörd markägares tillstånd.

Länsstyrelsen kan i särskilda fall medge undantag från ovannämnda förbud.

D Bestämmelser enligt 9 § naturvårdsförordningen om **vård och förvaltning**

- 1 Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltningen m m, som framgår av skötselplanen nedan (bilaga 7).
- 2 Reservatet utmärks av praktiska skäl ej i terrängen.
Information om reservatet och dess avgränsning sker istället huvudsakligen genom uppsatta informationstavlor.
- 3 Naturvårdsförvaltare skall vara länsstyrelsen.

Detta beslut har meddelats med stöd av naturvårdslagen. Upplysningsvis vill länsstyrelsen nämna att från och med den 1 jan 1999 gäller **miljöbalken**, som ersatt bl a naturvårdslagen. Enligt lag om införande av miljöbalken (SFS nr 1998:811), så gäller dock att ärenden som inletts före balkens ikraftträdande skall handläggas och bedömas enligt äldre bestämmelser, d v s som i detta fall föras till beslut enligt naturvårdslagen. De föreskrifter m m som meddelats i beslutet med stöd av naturvårdslagen äger tillämplighet med stöd av miljöbalken.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljödepartementet. Skrivelse med överklagan skall dock skickas eller lämnas till länsstyrelsen. Skrivelsen skall vara länsstyrelsen tillhanda inom tre veckor från det att Ni fick del av beslutet.

I ärendets handläggning har deltagit länsråd Inger Liliequist, länsantikvarie Robert Olsson, länsarkitekt Mats Henriksson, länsassessor Lars Nyberg, länsfiskekonsulent Ivar Sundvisson, sektionschef miljöanalys/naturvård Jan Lundqvist, och byrådirektör Lars-Ola Norén, föredragande.

Börje Hörnlund
Landshövding

Lars-Ola Norén
Samhällsbyggnadsenheten

Bilagor:

- 1 Översiktskarta länet
- 2 Översiktskarta
- 3 Beslutskarta, detaljkartor skala 1:10 000 resp 1:20 000, tre delkartor
- 4 Fornlämningar inom och i direkt anslutning till naturreservatet
- 5 Foton
- 6 Markägareförteckning
- 7 Skötselplan

Förteckning över fornlämningar inom och i direkt anslutning till Haverö strömmar naturreservat

Riksantikvarieämbetets fornlämningsnummer	Fornlämningstyp
24	Minnessten
25	Fångstgrop
26	Fångstgrop
38	Fyndplats för eldslagingssten av brun kvartsit
39	Lösfynd av lårbensformad slipsten
114	Boplats utan synlig anläggning
161	Boplats utan synlig anläggning
171	Boplats utan synlig anläggning
172	Fyndplats för skrapa och stötkantskärna i kvarts
174	Boplats utan synlig anläggning
201	Boplats utan synlig anläggning
387	Fiskeanläggning, ålhusgrund
388	Fångstgropsliknande lämning
395	Lösfynd av trindyxa av finkornig bergart
397	Tjärdal
407	Lösfynd av två yxor i brunskiffrig bergart
418	Lösfynd av spjutspets i skiffer, ett ämne till spjutspets samt en krummejsel i svartskiffer
436	Slaggförekomst
439	Kyrkväg
Övriga	
	Kvarn
	Handelsbod
	Husgrund
	Kvarnplats
	Kvarnplats

Platsernas lägen framgår översiktligt av följande två kartor.

Kvarnhuset vid Sör-strömmen, Haverö strömmar

Dammen vid Norr-strömmen, Haverö strömmar

Norr-strömmen vid inloppet i Medingen

Kvisselbäcken mot Medingen från nya dammen

Kölsillre strömmar

Stenkista vid Kölsillre strömmar

Kölsillre kraftverk vid Kölsillre strömmar

Strömfåra mellan Nyhugstret, Killingön och södra fastlandssidan

Köljeån från vägen

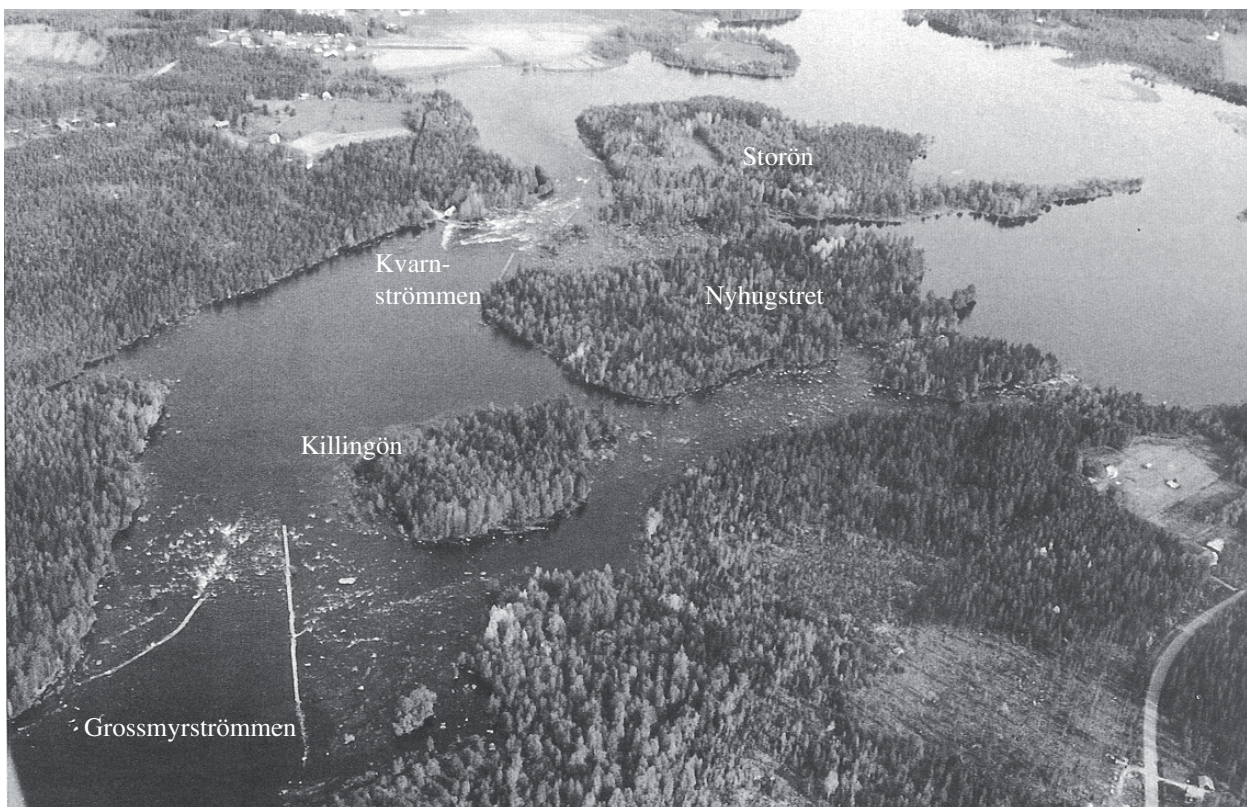
Lämningar från flottningen, västra sidan Storholmen

Strömmarna vid Mosillret

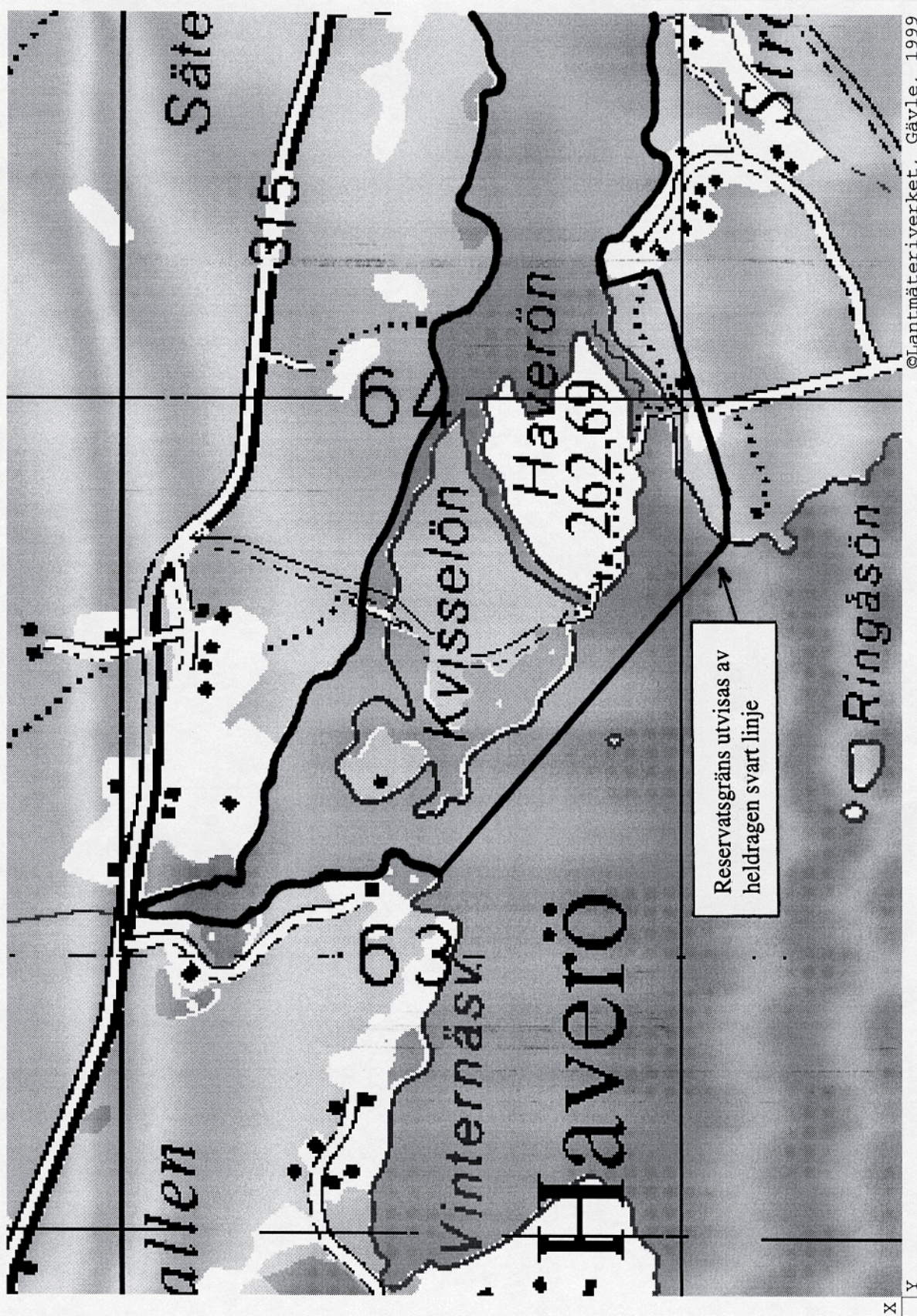

Mosillreströmmarna mot Holmsjön

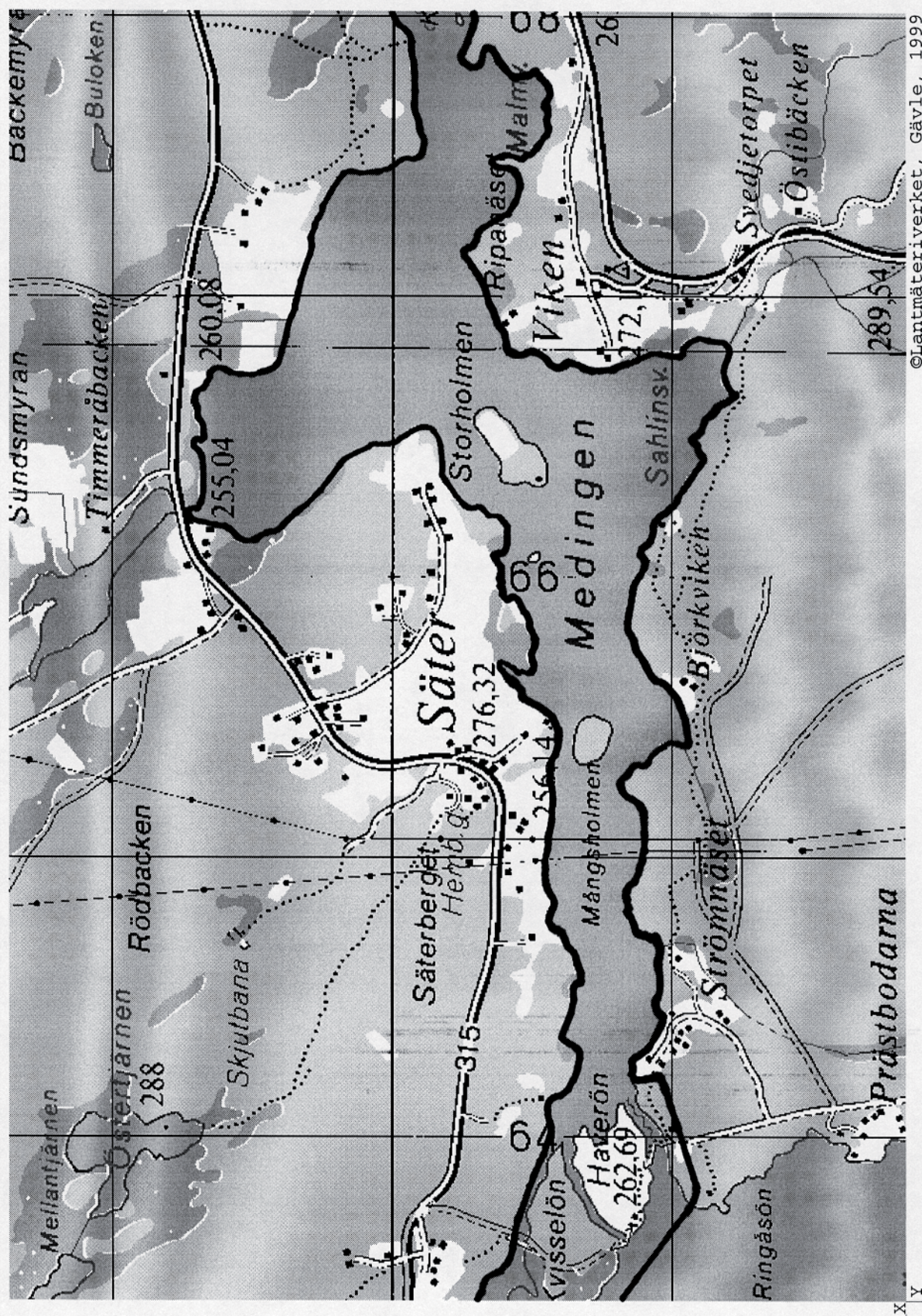
Kölsillre strömmar med nedifrån räknat: Grossmyrströmmen, Killingön, Nyhugstret, Kvarnströmmen och Storön.

Foton: Thomas Rydqvist, Anders Viotti (flygbild)

X,Y: 6918609, 1462392

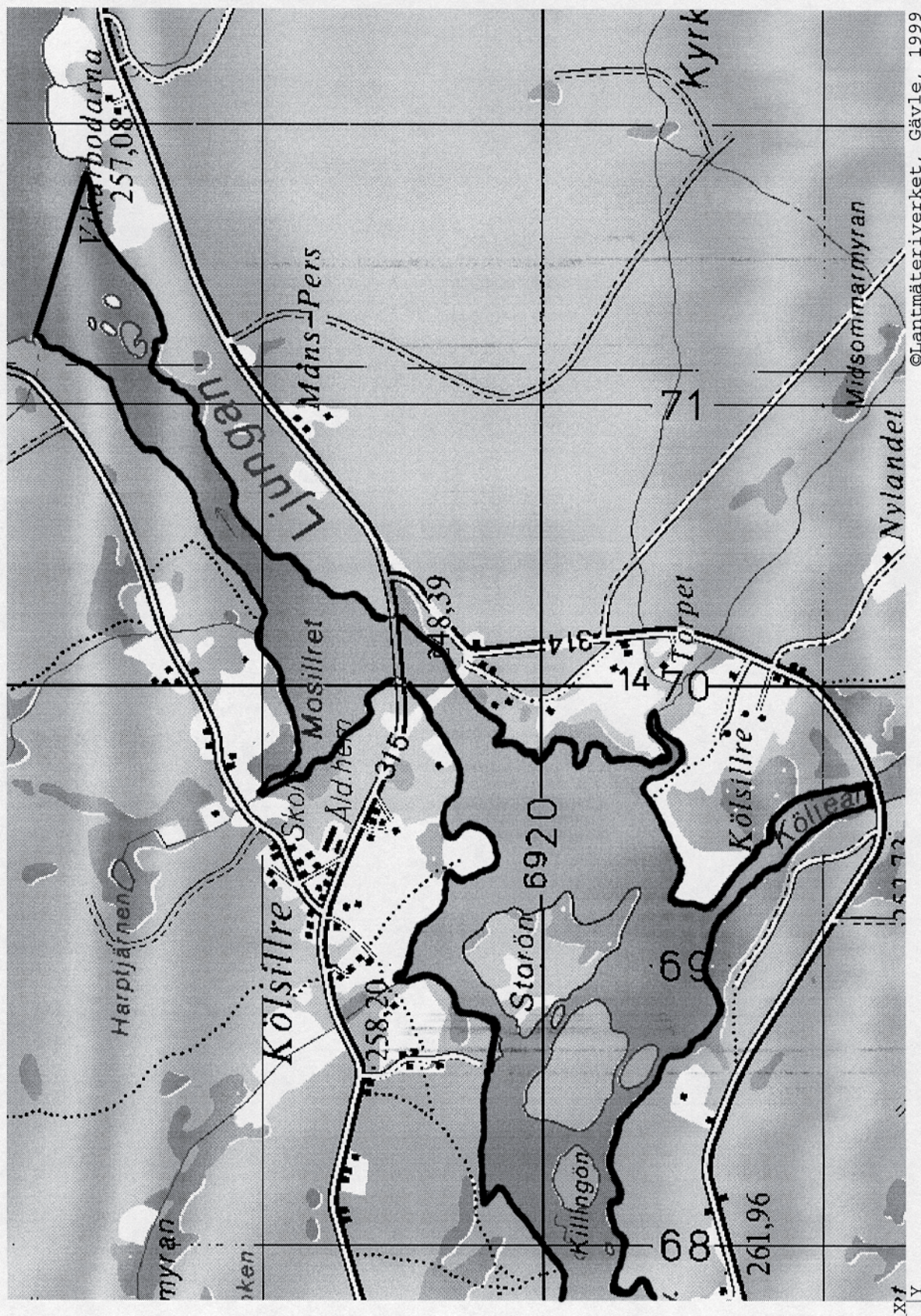
y_gron 1:20000

©Lantmäteriverket, Gävle, 1999

X,Y: 6918168, 1463411

y_gron 1:20000

©Lantmäteriverket, Gävle, 1999

X,Y: 6918706, 1467801

SKÖTSELPLAN

HAVERÖ STRÖMMAR NATURRESERVAT

ÅNGE KOMMUN
VÄSTERNORRLANDS LÄN

A ALLMÄN BESKRIVNING

Hänvisas till beskrivningen av naturreservatet i beslutstexten.

B PLANDEL

1 SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

- 1.1 Övergripande mål
- 1.2 Generella riktlinjer och åtgärder
 - Skogsmark
 - Vattenområden
 - Jordbruksmark
 - Täktverksamhet
 - Kulturminnesvård
 - Faunavård
 - Brand

2 BEBYGGELSE

3 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

- 3.1 Övergripande mål
- 3.2 Generella riktlinjer och åtgärder
 - Friluftsanordningar
 - Renhållning
 - Information
 - Utmärkning av reservatets gräns

4 SKÖTSEL OCH TILLSYN

5 DOKUMENTATION

6 REVIDERING AV SKÖTSELPLAN

7 FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

B PLANDEL

1 SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Målet med reservatet skall vara att bevara området vattenlandskap, att härigenom bibehålla och utveckla goda förutsättningar för biologisk mångfald, samt att bevara områdets kulturvärden. Dessutom skall reservatet, i den mån det är förenligt med reservatets värden och syftet med reservatet, ge möjligheter till natur- och kulturupplevelser.

I den mån skadade biotoper i vattenmiljön kan restaureras bör så ske.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Skogsmark

Mål:

Bruk av skogsmark skall omfattas av en strikt tillämpning av gängse regler för ett naturvårdsanpassat skogsbruk. Strandzoner som innefattas i reservatet skall i skogsbruket skötas så att naturmiljön så långt möjligt bevaras i dess naturliga tillstånd.

Riktlinjer:

Skogsbruk skall bedrivas enligt den moderna syn som gäller för hänsynstagande till biologisk mångfald. Det erinras om vikten av hänsyn till de fornlämningar som finns i området.

Öarna och fastmarken vid Haverö strömmar

Öarnas utseende är av stor betydelse för landskapsbilden och upplevelsen av älvlandskapet längs sträckan. Genomgripande skogsbruksåtgärder bör inte ske på öarna i älven. Samma bedömning gäller fastmarken vid Haverö strömmar.

Vid planerade åtgärder skall samråd ske med skogsvårdsstyrelsen, varefter planerna prövas av länsstyrelsen.

Särskilda riktlinjer vad gäller strandzoner på öarna och vid Haverö strömmar

Vid avverkning skall lövträd och buskar alltid lämnas i strandzonen. Vid all avverkning skall träd eller trädgrupper lämnas. Grova träd, mycket gamla träd, döda eller döende sträd, eventuella boträd etc skall lämnas i första hand. Består skogen i strandzonen enbart av slutet och mogen barrskog skall eftersträvas att i zonen sparas skärmställning, träd eller trädgrupper. De lokala förutsättningarna, som trädslag, ålder, mark, vindexponering m m, för ett varaktigt bra resultat skall vara vägledande vid ställningstaganden till strandzonens utseende i samband med anslutande avverkningar.

I den mån länsstyrelsens föreskrifter innebär krav på hänsynstaganden, som är avsevärt försvårande för pågående markanvändning, sker förhandling om ersättning.

Kommentar: Länsstyrelsen har således valt att inte innefatta strandzoner i reservatet längs huvuddelen av älvsträckan. Särskilda föreskrifter gäller således inte, utan inom dessa närområden till reservatet gäller gängse lagstiftningar. Länsstyrelsen vill särskilt erinra om att det förväntas en strikt tillämpning av skogsvårdslagen vad gäller hänsyn till vattenmiljöerna. Länsstyrelsen är övertygad om att sådan hänsyn kommer att tas. Det förutsätts vidare att skogsvårdsstyrelsen bevakar hanteringen av dessa närzoner vid planerade avverkningar, så att reservatets värden bibehålls.

Vattenområden

Mål:

Bibehållande av vattenmiljöns ekosystem. Eventuellt restaurering av sträckor som skadats genom tidigare flottledsrensningar.

Riktlinjer:

Restaureringsåtgärder, såsom biotopvård, på initiativ av berörda fiskevårdsområden skall föregås av planering i samråd med länsstyrelsen. Åtgärdsplan upprättas av kommunen under medverkan av representanter för berörd fiskevårdsområdesförening. Åtgärder skall syfta till att naturliga förhållanden återskapas, dock med hänsyn tagen till bland annat kulturmiljövärden.

Länsstyrelsen är medveten om att älvens utseende ibland kräver att anordningar görs för att säkra båtplatser kan åstadkommas. Dessa åtgärder regleras inte i reservatsföreskrifterna. Utförande av särskilt stenpirar, eller utfyllnader ut i vattnet för båtangöringsplatser är dock en form av vattenverksamhet (enligt miljöbalkens definition). Sådana åtgärder är tillståndspliktiga. Enligt miljöbalkens konstruktion gäller emellertid att tillstånd enligt miljöbalken från miljödomstolen inte behövs såvida det är uppenbart att varken enskilda eller allmänna intressen skadas. Om planer finns på utförande av sådana anordningar, skall således kontakt tas med länsstyrelsen utifrån det allmännas intresse eftersom reservatsområdet berörs. Det erinras om att även kommunen bör kontaktas vad gäller strandskyddsfrågan.

Jordbruksmark

Jordbruksmark som hävdas berörs inte av reservatet. Äldre betesmarker förekommer, men är i olika stadier av igenväxning.

Mål: I mån av medel och möjligheter, samt om berörd markägare är intresserad, bör ytorna så långt möjligt bevaras öppna.

Riktlinjer: Inga särskilda riktlinjer.

Täktverksamhet

Mål: Områdets geologiska och geomorfologiska kvaliteter skall inte exploateras.

Riktlinjer: Eventuella planer som kan rubriceras som täktverksamhet inom reservatet prövas enligt gängse prövning enligt miljöbalken. Inga täkter bör medges inom reservatsområdet. Den redovisade inställningen gäller principiellt även öppnande av husbehovstäkt.

Kulturminnesvård

Mål:

Kulturhistoriska minnen dokumenteras och bevaras. Information delges besökande i reservatet.

Riktlinjer:

De kulturhistoriska lämningarna inom reservatet, från äldsta tid till och med flottningsepoken, är förhållandevis summariskt undersökta. Sådant inventering bör ske. Aktiva skötselåtgärder skall ske i samråd med länmuseet och länsstyrelsen.

Faunavård

Mål:

Reservatets naturliga fauna bibehålls. Bevarande och främjande av utter, flodkräfta samt öring- och harrbestånden i älven prioriteras.

Riktlinjer:

Den angivna skötseln av mark och vattenområden inom reservatet medverkar till att faunan bibehålls och främjas.

Insättning av främmande fiskstammar får ej ske, då syftet med reservatet i så fall motverkas.

Jakt inom reservatet berörs ej av särskilda förbudsföreskrifter i länsstyrelsens beslut.

Vid jakt med fångstredskap (fälla) skall uppmärksammas att endast fångstredskap av godkänd typ får användas (enligt gällande bestämmelse i 11 § jaktförordningen). Vid minkfångst skall uppmärksammas risken för felfångst av utter. Fälla bör därför vara av typ för levandefångst försedd med ingångstunnel (min 30 cm längd och max 7 cm diameter).

Fiske berörs ej av restriktioner föranledda av reservatet. Detta gäller såväl nuvarande sportfiske som kräftfisket. Eventuell förändring av fiskets inriktning, som kan inverka negativt på bevarandenaspekterna, skall ske i samråd med länsstyrelsen.

Vid planerade biotoparbeten i vattenområdena skall medgivande ha lämnats från berörda sakägareintressen.

Brand

Mål:

Brandbredskap och brandbekämpning som tillgodoser naturvårds- och kulturmiljövårdsintressen.

Riktlinjer:

Uppkomna bränder skall släckas enligt gällande räddningslag. Metod för släckning skall vara så skonsam som möjligt för natur- och kulturmiljön, vilket avgörs av räddningschefen.

2. BEBYGGELSE

Bebyggelse för permanent boende eller fritidshus finns i mycket nära anslutning till älven längs vissa delar av sträckan. Reservatsgränsen följer älvens vattenlinje, med undantag för öarna och området vid Haverö strömmar, där även fastmark inkluderas.

Restriktioner ifråga om markanvändning etc inom strandområdet är således ej aktuella inom sådana strandnära fastigheter för permanentboende eller fritidsändamål, med anledning av naturreservatet. Markägarens skötsel av sin fastighet inom strandområdet kan alltså försiggå som tidigare.

Det erinras om att strandskydd gäller enligt 7 kap miljöbalken.

3 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

3.1 Övergripande mål

Inom ramen för den övergripande målsättningen att bibehålla och i möjlig mån utveckla den biologiska mångfalden inom reservatet, skall även möjligheter till natur- och kulturupplevelser ges. Området är idag frekvent besökt av en fiske- och naturintresserad allmänhet. Besöksantalet kommer sannolikt att öka i framtiden, då bl a intresset för fiske i strömmande vatten är ökande. De åtgärder som vidtas i området för det rörliga friluftslivet skall vara förenliga med reservatets bevarandeintressen.

3.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Friluftsanordningar

Mål:

Åtgärderna skall underlätta för allmänheten att besöka reservatet och vara utförda på ett sådant sätt att konflikt med områdets natur- och kulturvärden och markägareintressen undviks.

Riktlinjer:

Behovet av friluftsanordningar, angöringspunkter, parkeringsmöjligheter etc behöver närmare utredas. Ånge kommun ansvarar för detta i samråd med berörda markägare, fiskevårdsområdesförening m fl. Kostnadsmässigt förutsätts att kommun och/eller berörd intresseorganisation bekostar merparten av de anordningar som bedöms nödvändiga, samt därefter behövligt underhåll.

Generellt gäller strikt återhållsamhet med fasta anordningar, samtidigt som besökande så långt möjligt bör kanaliseras.

Avtal med markägare skall tecknas för förfogande över mark för friluftsanordningar, nya stigar, skyltplatser etc, samt att skötsel får företas av anordningarna.

Renhållning

Mål:

Reservatsbildningen skall inte innebära ökad nedskräpning etc i området.

Riktlinjer:

Behovet av sopkärl etc utreds i samband med översynen av eventuella friluftsanordningar m m. Grundinställningen skall vara att inga särskilda sopkärl skall behöva utplaceras på grund av reservatsbildningen. Den praktiska renhållningen bör lösas genom avtal mellan naturvårdsförvaltaren och berörda fiskevårdsområdesföreningar m fl.

Information

Mål:

Information om reservatet lämnas på informationsskyltar och särskild folder.

Riktlinjer:

I utredningen om friluftslivets behov tas ställning till informationsmaterialets omfattning. Produktion av materialet sker av naturvårdsförvaltaren. Praktisk uppsättning och tillsyn av skyltar löses om möjligt genom avtal med bygdeanknuten förening alternativt att kommunen åtager sig uppgiften. Placering sker vid replipunkter för besökande inom eller i anslutning till reservatet. Om placering sker utanför reservatsområdet skall avtal tecknas med berörd markägare.

Utmärkning av reservatet

Mål:

Reservatets avgränsning görs tydlig i den omfattning som är praktisk möjlig.

Riktlinjer:

Områdets omfattning och gränser skall tydligt framgå av kartredovisning på uppsatta informationstavlor. Tavlorna kompletteras med reservatsdekaler på stolpar, som placeras i reservatsgränsen på för allmänheten väl synliga platser. Vid Haverö strömmar skall utmärkning ske enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar.

4 SKÖTSEL OCH TILLSYN

Naturvårdsförvaltare är länsstyrelsen och svarar ytterst för att åtgärder enligt skötselplanen blir utförda. Länsstyrelsen har administrativt och även ekonomiskt ansvar för tillsyn och skötsel initierad av länsstyrelsen.

Delar av den praktiska skötseln och tillsynen kan utföras av annan enligt tecknade avtal, eller alternativt av kommunen.

Skötselinsatser skall samordnas i största möjliga utsträckning.

5 DOKUMENTATION

Utförda skötsel- och tillsynsåtgärder dokumenteras av naturvårdsförvaltaren.

Det är vidare angeläget att en biologisk dokumentation sker avseende främst utterförekomst, men även noteringar om övriga biologiska förhållanden. Av dokumentationen bör vidare framgå vilka fiskevårdande åtgärder som vidtas, antal fritidsfiskare som besöker området, uppskattning av övrig besöksfrekvens, samt bedömning av slitage och störningar. Uppgiftsin-samlare är kommunen. Länsstyrelsen arkiverar de dokumenterade uppgifterna.

6 REVIDERING AV SKÖTSELPLAN

Skötselplanen skall ses över vart tionde år, eller oftare om berörda parter anser det påkallat.

7 FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Naturvårdsförvaltningen bekostas till merparten av statliga medel genom anslaget Vård av naturreservat m m. Även kommunala medel förutsätts. Åtgärder som initieras genom berörda intresseorganisationer och som är förenliga med reservatet förutsätts i första hand bekostas genom egna medel.

En ekonomisk plan för förvaltningen kommer att upprättas av länsstyrelsen i samråd med kommunen och berörda intresseorganisationer i området. Planen skall behandla nedanstående åtgärder samt kostnader och finansiering för dessa.

Inständsättningåtgärder, engångskostnader

Ställ för informationstavlor	statliga medel
Informationstavlor	”
Stolpar med dekal	”
Infomationsfolder	”

Särskilda åtgärder

Anordningar för rekreation och friluftsliv, renhållning.:
Enligt särskild utredning av kommun i samråd med
berörda intresseorganisationer, markägare och länsstyrelsen

Årliga åtgärder

Dokumentation
Status utter och övriga biologiska förhållanden, återkommande

Underhåll

Kommentar: Länsstyrelsen har valt att inte innefatta strandzoner i reservatet längs huvuddelen av älvsträckan. Särskilda föreskrifter gäller således inte, utan inom dessa närområden till reservatet gäller gängse lagstiftningar. Länsstyrelsen vill särskilt erinra om att det även i dessa fall förväntas en strikt tillämpning av skogsvårdslagen vad gäller hänsyn till vattenmiljöerna. Länsstyrelsen är utifrån de synpunkter från markägarhåll som förekommit under reservatsförordnandets beredning, övertygad om att sådan hänsyn kommer att tas. Det förutsätts vidare att skogsvårdsstyrelsen bevakar hanteringen av dessa närzoner vid planerade avverkningar, så att reservatets värden bibehålls.